

SYLABUS

DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2020-2023

(skrajne daty)

Rok akademicki 2020/2021 i nast.

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Retoryka i erystyka
Kod przedmiotu*	IVB9
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa Kolegium Nauk Humanistycznych
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Zakład Lingwistyki Kulturowej i Komunikacji Społecznej
Kierunek studiów	Filologia polska
Poziom studiów	studia pierwszego stopnia
Profil	ogólnoakademicki
Forma studiów	studia stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	rok drugi, semestr trzeci
Rodzaj przedmiotu	przedmiot językoznawczy, sp. edytorska
Język wykładowy	język polski
Koordynator	dr Grażyna Ewa Błachowicz-Wolny
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	dr Grażyna Ewa Błachowicz-Wolny (autorka programu), dr hab. prof. UR Bożena Taras

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
3	15	30							3

1.2. Sposób realizacji zajęć

X zajęcia w formie tradycyjnej

X zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku)

(egzamin, zaliczenie z oceną)

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

- Znajomość podstawowych zasad komunikacji międzyludzkiej, etyki, form grzecznościowych.
- Elementarna znajomość gramatyki opisowej.
- Wiedza i umiejętności w zakresie kształcenia językowo-kulturowego.

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C1	Wprowadzenie w złożoną problematykę interakcji werbalnej i pozawerbalnej.
C2	Kształcenie kompetencji nadawcy, konstruowanie różnogatunkowych wypowiedzi pisanych i mówionych.
C3	Kształcenie umiejętności poprawnego i sprawnego posługiwania się językiem, argumentowania, umiejętności przekonywania, dyskusji.
C4	Zapoznanie z głównymi etapami historii retoryki, a także współczesnymi ustaleniami.

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
EK_01	Student/ka zna techniki konstrukcji różnego typu tekstów, dobiera odpowiednio sposoby argumentowania i przedstawiania swoich racji; zdobywa umiejętność przekonywania, doradzania, dyskusowania, radzenia sobie z sytuacją konfliktową, ma odwagę w wyrażaniu własnego zdania.	K_Wo2, K_Uo7,
EK_02	Student/ka dba o rzetelność, etykę, poprawność językowej komunikacji.	K_U10, K_Ko3

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

EK_03	Student/ka rozumie i wdraża potrzebę dalszego kształcenia swoich umiejętności i poszerzania wiedzy.	K_K03
-------	---	-------

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu oraz ćwiczeń

Treści merytoryczne
<p>1. Wprowadzenie do problematyki przedmiotu. Logika, dialektyka, retoryka, erystyka.</p> <p>2. Podstawowe pojęcia i zasady retoryki. Klasyczna definicja retoryki, współczesne definicje retoryki.</p> <p>3. Cele i zadania retoryki, Główne etapy historii retoryki.</p> <p>4. Pierwsi teoretycy retoryki opisowej.</p> <p>5. Mowa – klasyczna forma retoryczna. Pojęcie i zakres retorycznej kompozycji.</p> <p>6. Zadania obowiązkowe mówcy (inventio, dispositio, elocutio, memoria, action).</p> <p>Tropy i figury retoryczne.</p> <p>7. Formy i sposoby argumentowania. Zasady użycia form argumentacyjnych, chwyt erystyczne.</p> <p>8. Perswazja i manipulacja – wyjaśnienie pojęć i metod zastosowania w wypowiedzi.</p> <p>9. Retoryka a kultura żywego słowa: sztuka zapamiętywania i wygłaszania mowy. Pozagłosowe (suprasegmentalne i niewerbalne) środki interpretacji i ekspresji (akcent wyrazowy, zdaniowy, frazowanie wypowiedzi, intonacja, modulacja, przestankowanie, gest, mimika, ruch).</p> <p>10. Prezentacje i wystąpienia. Podstawowe zasady pisania i wygłaszania przemówienia.</p> <p>11. Dyskusja, debata – jako forma wypowiedzi. Rodzaje dyskusji. Dyskusja, kłótnia, spór.</p> <p>12.. Współczesna retoryka, koncepcje i założenia.</p> <p>13. Retoryka we współczesnej komunikacji.</p> <p>14. Ocena wystąpień publicznych w świetle retorycznych założeń.</p> <p>15. Retoryka i etyka komunikacji.</p>

B. Problematyka ćwiczeń audytoryjnych, konwersatoryjnych, laboratoryjnych, zajęć praktycznych

Ćwiczenia warsztatowe:

<p>Treści merytoryczne</p> <p>Zagadnienia wprowadzane na zajęciach - zgodne z tematyką wykładów, są praktycznym rozwinięciem teoretycznych ustaleń i rozważań.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samodzielne tworzenie tekstów z uwzględnieniem kompozycji retorycznej, wdrażanie umiejętności technik argumentacji, perswazji. • Perswazja i manipulacja w środkach masowej komunikacji; w języku polityków. • Przygotowanie do dyskusji i debaty (wybrany temat), opracowanie materiałów, zagadnień, strategii i technik perswazyjnych. • Analiza agresywnych postaw i zachowań w przestrzeni publicznej. • Kolokwium zaliczeniowe.

3.4 Metody dydaktyczne

Wykład: wykład problemowy, wykład z elementami dyskusji, prezentacją multimedialną.

Ćwiczenia: analiza i interpretacja tekstów źródłowych, zebranych materiałów, praca w grupach, dyskusja, prezentacja multimedialna.

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01, EK_02, EK_03	Egzamin: obecność na wykładach, stopień komunikatywności między wykładowcą a studentem; ocena podsumowująca: egzamin ustny i przygotowana samodzielnie praca pisemna.	WYKŁAD
EK_01, EK_02, EK_03	Ćwiczenia: obecność na zajęciach, obserwacja w trakcie zajęć, ustalenie oceny na podstawie ocen cząstkowych, ocen bieżących zadań: wypowiedzi, ustnych i pisemnych analiz	ĆWICZENIA

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Na ocenę 2

1. Student/ka nie zna podstawowych pojęć z zakresu komunikacji retorycznej.
2. Student/ka nie rozumie istoty doboru środków komunikacyjnych do danej sytuacji.
3. Student/ka nie rozróżnia rodzajów kompetencji w procesie komunikowania.
4. Student/ka nie rozumie potrzeby doskonalenia posiadanych przez siebie umiejętności i wiedzy.

Na ocenę 3

1. Student/ka zna wybiórczo podstawowe pojęcia z zakresu komunikacji retorycznej.
2. Student/ka w niewielkim stopniu rozumie istotę doboru środków komunikacyjnych do danej sytuacji.
3. Student/ka wybiórczo rozróżnia rodzaje kompetencji w procesie komunikowania.
4. Student/ka w stopniu dostatecznym rozumie potrzebę doskonalenia posiadanych przez siebie umiejętności i wiedzy.

Na ocenę 4

1. Student/ka zna większość pojęć z zakresu komunikacji retorycznej.
2. Student/ka poprawnie rozumie istotę doboru środków komunikacyjnych do danej sytuacji.
3. Student/ka w dobrym stopniu rozróżnia rodzaje kompetencji w procesie komunikowania.
4. Student/ka rozumie potrzebę doskonalenia posiadanych przez siebie umiejętności i wiedzy.

Na ocenę 5

1. Student/ka zna i rozróżnia wszystkie pojęcia z zakresu komunikacji retorycznej.
2. Student/ka bardzo dobrze rozumie istotę doboru środków komunikacyjnych do danej sytuacji.
3. Studentka rozróżnia rodzaje kompetencji w procesie komunikowania.
4. Student/ka w bardzo dobrym stopniu rozumie potrzebę doskonalenia posiadanych przez siebie umiejętności i wiedzy.

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzinna zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	45
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	5
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	30
SUMA GODZIN	80
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	3

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	nie dotyczy

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

- Arystoteles, *Retoryka. Poetyka*, Warszawa 1988.
- K. Jarząbek, *Gestykulacja i mimika. Słownik*, Katowice 1994.
- Cz. Jaroszyński i P. Jaroszyński, *Podstawy retoryki klasycznej*, Warszawa 1998.
- Z. Klemensiewicz, *Prawidła poprawnej wymowy polskiej* (najnowsze wydanie).
- M. Kochan, *Pojedynek na słowa. Techniki erystyczne w publicznych sporach*, Kraków 2005.
- M. Korolko, *Sztuka retoryki. Przewodnik encyklopedyczny*, Warszawa 1990.
- J. Lichański, *Co to jest retoryka?*, Kraków 1996.
- W. Marciszewski, *Sztuka dyskusowania*, Warszawa 1994.
- Ch. Perelman, *Imperium retoryki. Retoryka i argumentacja*, Warszawa 2002.
- A. Schopenhauer, *Sztuka prowadzenia sporów, czyli dialektyka erystyczna*, Warszawa 1996.
- K. Szymanek, *Sztuka argumentacji, Słownik terminologiczny*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2001.
- M. Tokarz, *Argumentacja. Perswazja. Manipulacja*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2006.
- J. Ziomek, *Retoryka opisowa*, Wrocław 1990 i 2000.

Literatura uzupełniająca:

- J. Antas, *O kłamstwie i kłamaniu. Studium semantyczno-pragmatyczne*, Kraków 2000.
- R. Cialdini, *Wywieranie wpływu na ludzi. Teoria i praktyka*, przekład B. Wojciszke, Gdańsk 1999.
- M. Chrzanowska, M. Kozłowski, *Curriculum Vitae. Listy Motywacyjne. Listy z podziękowaniem*, Warszawa 2000.
- D. Galasiński, *Chwalenie się jako perswazyjny akt mowy*, Kraków 1992.
- B. Dobek – Ostrowska, J. Fras, B. Ociepka, *Teoria i praktyka propagandy*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1999.
- M Gill, K. Whedbee, *Retoryka[w:] Dyskurs jako struktura i proces*, pod redakcją T. A. Van Dijka, Warszawa 2001, s. 182-213.
- M. Karwat, *O złośliwej dyskredytacji. Manipulowanie wizerunkiem przeciwnika*,

Warszawa, 2007.

M. Karwat, *Sztuka manipulacji politycznej*, Toruń 2001.

M. Karwat, *O złośliwej dyskredytacji. Manipulowanie wizerunkiem przeciwnika*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.

M. Koszowy, K. Budzyńska, *Strategie retoryczne, techniki komunikacyjno-poznawcze, błędy i sofizmaty*, Wydawnictwo IFiS PAN, Warszawa 2015.

M. Kuziak, S. Rzepczyński, *Jak dobrze napisać opowiadanie, podanie, streszczenie, życiorys, ogłoszenie, list motywacyjny, podziękowanie, referat, pracę magisterską...*, Warszawa 2002.

N. Lemmermann, *Komunikacja werbalna. Szkoladyskutowania*, Wrocław 1997.

E. Lewandowska-Tarasiuk, *Sztuka występów publicznych*, Warszawa 2000.

P. Lewiński, *Retoryka reklamy*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław, 1999.

M. Peisert, *Formy i funkcje agresji werbalnej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2004.

T. Pszczołowski, *Umiejętność przekonywania i dyskusji*, Warszawa 1963.

M. Rusinek, A. Załazińska, *Retoryka podręczna, czyli jak wnikliwie słuchać i przekonywująco mówić*, Kraków 2005.

M. Skwara, (redakcja), *Retoryka*, Wydawnictwo słowo/obraz terytoria, Gdańsk 2008.

P. Stelmaszczyk, P. Cap (red), *Pragmatyka, retoryka, argumentacja. Obrazy języka i dyskursu w naukach humanistycznych*, Kraków 2014.

I. Kamińska-Szmaj, *Słowa na wolności*, Wrocław 2000.

I. Kamińska-Szmaj, *Agresja językowa w życiu publicznym. Leksykon inwektyw politycznych 1918-2000*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2007.

I. Kurcz, *Psychologia języka i komunikacji*, Warszawa 2000.

A. Załazińska, *Niewerbalna struktura dialogu*, Universitas, Kraków 2006.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej